

**Implementatie meldcode Huiselijk
Geweld en Kindermishandeling
SWOM**

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Inleiding.....	4
2.1	Fase 1: voorbereiding.....	4
2.2	Fase 2: Implementatie	4
2.2.1	Thema: Procedures en borging in werkprocessen	4
2.2.2	Thema: Deskundigheidsbevordering	5
2.2.3	Thema: Gegevensuitwisseling en dossiervorming	5
2.2.4	Thema: Veiligheid en personeel.....	5
2.2.5	Thema: Samenwerking	6
2.2.6	Thema: Communicatie	6
2.3	Fase 3: uitvoering.....	6
3	Begripsomschrijvingen.....	7
3.1	Begrip huiselijk geweld	7
3.2	Begrip kindermishandeling	7
3.3	Begrip ouderenmishandeling	7
3.4	Begrip vrouwelijke genitale verminking.....	7
3.5	Begrip eer gerelateerd geweld.....	7
3.6	Begrip huwelijksdwang	7
3.7	Begrip aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling	7
3.8	Begrip kindcheck	7
4	Nuttige websites.....	8

1 Inleiding

Jaarlijks worden rond de 220.000 mensen slachtoffer van ernstig en structureel huiselijk geweld, terwijl circa 1 miljoen mensen het slachtoffer zijn van incidenteel huiselijk geweld. Daarnaast zijn ongeveer 100.000 kinderen jaarlijks slachtoffer van kindermishandeling in huiselijke kring. Er zijn nog veel slachtoffers die niet of te laat geholpen worden. Het is belangrijk dat medewerkers weten welke stappen zij moeten zetten bij signalen van geweld.

Een meldcode is een stappenplan waarin staat hoe een medewerker moet omgaan met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Een meldcode is geen meldplicht. Door het gebruik van een meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden de verantwoordelijkheid van de medewerker.

De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (in werking getreden op 1 juli 2013) verplicht het hebben van een meldcode. Een meldcode moet minimaal uit de volgende stappen bestaan:

1. In kaart brengen van signalen.
2. Overleg met een collega en eventueel raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding.
3. Gesprek met de cliënt.
4. Weging van het geweld of de kindermishandeling en bij twijfel altijd (opnieuw) raadplegen van Veilig Thuis.
5. Besluit: hulp organiseren of melden.

De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling geldt voor de volgende sectoren:

- (Gezondheids) zorg, waaronder ook geestelijke gezondheidszorg en langdurige zorg.
- Jeugdzorg, jeugdhulp en ondersteuning, ook de jeugd-GGZ en gesloten jeugdzorg.
- Onderwijs, van basisschool tot en met hoger onderwijs, inclusief leerplichtambtenaren.
- Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.
- Maatschappelijke ondersteuning, bijvoorbeeld algemeen maatschappelijk werkers, (thuis)zorgmedewerkers en welzijnswerkers.
- Justitie, waaronder de reclassering, de Justitiële Jeugdinrichtingen en ook het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers.

Op grond van de “Wet verplichte meldcode” is SWOM niet alleen verplicht een meldcode te hebben, maar ook de kennis en het gebruik daarvan te bevorderen. Aan de inhoud van de meldcode stelt de wet (of beter gezegd de algemene maatregel van bestuur bij de wet) een aantal eisen. Zo dient de instellingscode minimaal de vijf hierboven beschreven stappen te bevatten en behoren ook de verantwoordelijkheden van de verschillende medewerkers in de organisatie in de instellingscode beschreven te worden.

2 Inleiding

Om ervoor te zorgen dat we binnen SWOM ook daadwerkelijk met de meldcode gaan werken, is het van groot belang dat alle medewerkers het werken met de meldcode als onderdeel van hun taak zien. De implementatie van de meldcode betreft zowel de interne organisatie, ondersteuning van medewerkers en borging van de meldcode binnen de organisatie als de externe afstemming en samenwerking.

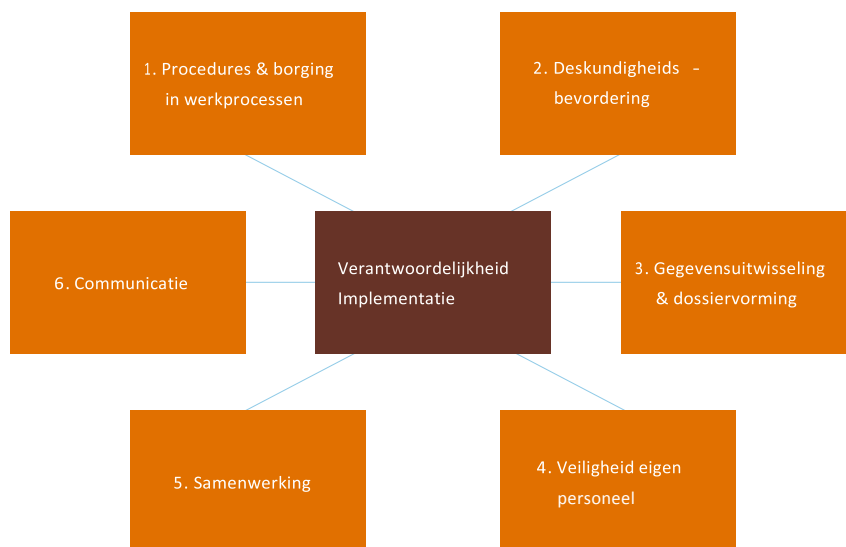
2.1 Fase 1: Voorbereiding

We onderscheiden drie hoofdactiviteiten:

1. Besluit door de directeur dat met de implementatie van de meldcode gestart wordt. Sinds 1 juli 2013 is elke organisatie wettelijke verplicht een meldcode te voeren. Met het door de directeur genomen besluit om uitvoering te geven aan deze wettelijke verplichting geeft SWOM gevolg aan deze verplichting.
2. Het opzetten van een implementatiestructuur.
3. Het opstellen van een implementatieplan.

De directeur is samen met de aandachtsfunctionaris huiselijke geweld en kindermishandeling SWOM verantwoordelijk voor de implementatie. Hiervoor hebben wij een implementatieplan opgesteld.

2.2 Fase 2: Implementatie

2.2.1 Thema: Procedures en borging in werkprocessen

Het aanpassen van procedures en werkprocessen in de organisatie

De meldcode wordt meegenomen in het collegiaal overleg en in casuïstiek besprekingen van het sociaal team. En daar waar relevant benoemd in procedures en werkprocessen.

Het aanpassen van het basismodel meldcode voor de eigen organisatie

Het basismodel ontwikkeld door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, is op maat gemaakt voor SWOM.

Het vastleggen van verantwoordelijkheden van uw medewerkers

De aandachtsfunctionaris meldcode binnen SWOM: Marijke Kleine, is degene tot wie je je wendt bij signalen ten aanzien van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij kan de desbetreffende collega ondersteunen bij de nodige stappen als er een melding gedaan dient te worden.

De aandachtsfunctionaris houdt daar waar nodig ruggespraak met de directie en/of intervisiegroep. Daar waar nodig wordt contact gezocht met collega organisaties.

De borging van het gebruik van de meldcode in uw organisatie

Het gebruik van de meldcode zullen we regelmatig onder de aandacht brengen. We bespreken het gebruik van de meldcode in casuïstiek besprekingen/ intervisiebijeenkomsten en jaarlijks in het teamoverleg.

2.2.2 Thema: Deskundigheidsbevordering

Medewerkers binnen SWOM krijgen een scholing om te kunnen werken met de meldcode

Medewerkers moeten kunnen signaleren en risico's in schatten om vervolgens daarnaar te handelen. Dit betekent dat medewerkers moeten weten wat de meldcode van SWOM inhoudt en hoe we werken met de meldcode. Tevens is van belang dat iedere medewerker bekend is met verschillende vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hiervoor zal een korte training "werken met de meldcode" aangeboden worden. Jaarlijks zal de meldcode worden geagendeerd tijdens het groot teamoverleg.

2.2.3 Thema: Gegevensuitwisseling en dossiervorming

Afspraken maken over gegevensuitwisseling

Er zullen afspraken gemaakt worden over de gegevensuitwisseling met ketenpartners, rekening houdend met de wetgeving. Het gaat bijvoorbeeld om de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 Wmo (waarin het meldrecht voor huiselijk geweld en kindermishandeling is opgenomen, alsmede het juridisch kader voor Veilig Thuis), om de Wet bescherming persoonsgegevens (die een algemeen kader geeft voor de omgang met persoonsgegevens), de Wet inzake de Geneeskundige behandelingsovereenkomst en de Wet Big (waarin het medisch beroepsgeheim is vastgelegd), artikel 10 Grondwet en artikel 272 Wetboek van Strafrecht (waaruit een algemene zwijgplicht voor hulpverleners wordt afgeleid), en de beroeps – en gedragscodes van de verschillende beroepsgroepen en de privacyreglementen van de instelling.

Het wettelijk meldrecht voor huiselijk geweld en kindermishandeling dat is vastgelegd in de Wmo 2015 betekent dat je als medewerker, ook als je daarvoor geen toestemming hebt van de cliënt, een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling kunt melden bij Veilig Thuis. Ook kunnen zij, desgevraagd, antwoord geven op vragen over hun cliënt en zijn gezin, als Veilig Thuis daar om vraagt. In feite maakt het meldrecht een inbreuk op het beroepsgeheim voor medewerkers mogelijk. Zij mogen, na een zorgvuldige afweging, een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling melden bij Veilig Thuis, zodat het geweld kan worden aangepakt en de betrokkenen passende hulp kan worden geboden.

Wanneer een medewerker besluit te melden, dient op zorgvuldige en respectvolle wijze aan de cliënt/patiënt/klant/ouder te worden meegedeeld dat er een melding wordt gedaan. Dit gebeurt mondeling en wordt schriftelijk bevestigd. Uitgangspunt is om, indien mogelijk, medewerking te krijgen.

Het vastleggen van afspraken over dossiervorming

Binnen SWOM wordt er door medewerkers van sociaal team en DoeMeeHuis gewerkt met dossiers. Indien je een melding doet bij Veilig Thuis krijg je een terugkoppeling van het onderzoek. Deze terugkoppeling neem je op in het betreffende dossier. Mocht er sprake zijn van een onterechte melding, dan dient deze ook opgenomen te worden in het dossier. Alle meldingen van welzijn, sociaal team en DoeMeeHuis worden door de melder geregistreerd en doorgegeven aan de aandachtsfunctionaris. De aandachtsfunctionaris houdt een overzicht bij van alle meldingen.

2.2.4 Thema: Veiligheid en personeel

Het opzetten van een interne ondersteuningsstructuur

Binnen SWOM is een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld aangesteld. Daarnaast kan elke medewerker onveilige situaties aan kaarten bij de directie, zodat hierop acties ondernomen kunnen worden, bijvoorbeeld door te zorgen dat je als medewerker niet alleen bent in een dergelijke situatie.

2.2.5 Thema: Samenwerking

Een meldcode binnen SWOM staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van de ketenaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. De samenwerkingspartners van SWOM zijn: het jeugdteam, Veilig Thuis, Veiligheidshuis en Politie. Voor scholen zijn dat de partners vertegenwoordigd in het Zorg Advies Team (ZAT). Afspraken over regievoering, afstemming en informatie-uitwisseling worden met samenwerkingspartners onderling gemaakt.

2.2.6 Thema: Communicatie

Alle medewerkers worden op de hoogte gebracht van het belang van het gebruik van de meldcode en het implementatietraject binnen SWOM en hun eigen rol daarbij. Hiervoor wordt de meldcode besproken in teamvergaderingen en wordt er een korte training aangeboden.

Daarnaast informeren wij vrijwilligers en cliënten op onze website dat binnen SWOM een meldcode gebruikt wordt. Hiervoor maken wij gebruik van de landelijke factsheet. Tevens zullen we in de algemene folder de zin "SWOM werkt met de meldcode huiselijk geweld en Kindermishandeling", toevoegen.

2.3 Fase 3: Uitvoering

Het toezicht en de handhaving van de Wet verplichte meldcode wordt uitgevoerd door de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Veiligheid en Justitie, en de gemeente (de maatschappelijke ondersteuning en de kinderopvang). De organisatie zal moeten kunnen aantonen dat er een meldcode is en dat de kennis en het gebruik van de meldcode worden bevorderd.

Zorgdragen voor een adequate uitvoering en evaluatie van de meldcode

Binnen SWOM zorgt de aandachtsfunctionaris voor een goede registratie van de binnengekomen signalen, de route die is gevolgd, de meldingen, de hulpverleningsarrangementen en de afgesloten zaken.

De aandachtsfunctionaris is de centrale persoon binnen de organisatie die alles weet over de meldcode en het proces van de melding: de voortgang, de afhandeling en de evaluaties met ketenpartners. De aandachtsfunctionaris zorgt ook voor de aanlevering van de cijfers voor de diverse rapportages, trends en analyses.

3 Begripsomschrijvingen

3.1 Begrip huiselijk geweld

De omschrijving van huiselijk geweld is: geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer, dat wil zeggen (ex-)partners, gezinsleden, familieleden of mantelzorgers. Het kan daarbij gaan om lichamelijk geweld (slaan, schoppen, door elkaar schudden e.d.), psychisch geweld (uitschelden, treiteren, kleineren, bedreigen, stalken), seksueel geweld, verwaarlozing, schending van rechten, opsluiting en belaging.

3.2 Begrip kindermishandeling

De definitie van kindermishandeling is opgenomen in artikel 1.1 van de Jeugdwet. De omschrijving luidt: “elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel”.

Voor het signaleren van kindermishandeling is het niet altijd nodig om het kind zelf gezien te hebben. Het kan zijn dat er zorgwekkende signalen zijn bij ouders of verzorgers. Ook bij deze vermoedens is een professional verplicht om te handelen volgens de meldcode. Zie bijvoorbeeld de meldcode voor verpleegkundigen en verzorgenden (V&VN meldcode 2013).

3.3 Begrip ouderenmishandeling

Onder ouderenmishandeling wordt verstaan: het handelen of het nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid.

3.4 Begrip vrouwelijke genitale verminking

Vrouwelijke genitale verminking (VGV) ofwel meisjesbesnijdenis is het deels of compleet verwijderen van het vrouwelijk geslachtsdeel alsmede elke verwonding aan het vrouwelijk geslachtsdeel om culturele, religieuze of andere niet-therapeutische redenen.

3.5 Begrip eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld omvat elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld, gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of vrouw en daarmee van zijn of haar familie, waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.

3.6 Begrip huwelijksdwang

Een huwelijk waarbij één of beide huwelijkspartner(s) geen zeggenschap heeft (hebben) over de sluiting van de huwelijksverbintenis en daarmee niet instemt/instemmen. Onder deze situatie wordt mede begrepen het wel meewerken aan de formele (wettelijke) huwelijks-handelingen, doch onder lichamelijke of geestelijke bedreiging.

3.7 Begrip aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling

Medewerker die binnen een organisatie verantwoordelijk is voor de ondersteuning bij het door medewerkers uitvoeren van de te zetten stappen van de meldcode en de registratie daarvan.

3.8 Begrip kindcheck

De kindcheck wil zeggen dat medewerkers die contacten hebben met volwassen cliënten in sommige gevallen moeten na gaan of de cliënt kinderen heeft die van hem afhankelijk zijn. Deze kindcheck is aan de orde als de medewerker meent dat er, vanwege de medische conditie of andere omstandigheden waarin de volwassenen

cliënt verkeert, risico's zijn op een ernstige bedreiging van de veiligheid of de ontwikkeling van de kinderen die van de cliënt afhankelijk zijn. Heeft de cliënt inderdaad minderjarige kinderen en is de situatie van de cliënt risicovol voor de kinderen, dan zet de professional op basis van de 'oudersignalen' de stappen van de meldcode.

4 Nuttige websites

www.meldcode.nl www.rijksoverheid.nl
www.vooreenveiligthuis.nl
www.vng.nl www.movisie.nl
www.movisie.nl/ouderenmishandeling www.nji.nl
www.nji.nl/Verbinding-onderwijs-en-jeugdhulp
www.opvoeden.nl/cjg/ www.augeo.nl/ www.huiselijkgeweld.nl
www.bijscholingwmo.nl/huiselijk-en-seksueel-geweld www.seksueelgeweld.info/
<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/> www.igz.nl
www.inspectiejeugdzorg.nl www.jeugdinspecties.nl
www.onderwijsinspectie.nl
<https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/kinderopvang/publicaties/kamerbrief-het-nieuwetoezicht-in-de-kinderopvang> www.politie.nl/themas/huiselijk-geweld

Op de G-directory van SWOM staan:

- een toelichting op de meldcode;
- een toelichting op de te zetten stappen;
- websites van relevante organisaties;
- handelingsprotocol, checklist Huiselijk geweld, een risicoscreenings instrument.